

УДК 378.147.091.33

DOI <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.2.12>

Лариса КАЛІНІНА

кандидат педагогічних наук, професор кафедри міжкультурної комунікації та іноземної освіти, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, Україна, 10014

ORCID: 0000-0002-1106-7329

Валентина ПАПІЖУК

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації та іноземної освіти, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, Україна, 10014

ORCID: 0000-0002-8684-6116

Наталія ПРОКОПЧУК

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації та іноземної освіти, Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, м. Житомир, Україна, 10014

ORCID: 0000-0001-6609-8109

Бібліографічний опис статті: Калініна, Л., Папіжук, В., Прокопчук, Н. (2022) Інтерактивна методична майстерня як засіб формування soft skills у професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 73–80, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.2.12>

ІНТЕРАКТИВНА МЕТОДИЧНА МАЙСТЕРНЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ SOFT SKILLS У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Дана стаття присвячена актуальній темі сучасної методики формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови у закладах вищої освіти (ЗВО).

Автори вважають за необхідне введення soft skills (гнучких вмінь) в структуру професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови. В статті наведені результати анкетування викладачів та студентів НІІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка, а також точки зору вітчизняних та зарубіжних вчених на проблему формування soft skills, що дало авторам можливість дійти висновку про важливість та необхідність вказаного виду умінь майбутніх вчителів іноземної мови. На основі аналізу були визначені фактори, що перешкоджають ефективному формуванню soft skills у майбутніх вчителів. Стаття містить таблицю виокремлених авторами універсальних та специфічних для вчителя іноземної мови soft skills.

Автори статті вважають за доцільне відійти від традиційної транслятивної (лекційно-семінарської) методики професійної підготовки вчителів і перейти до інтегративно-інтерактивної моделі, яка спонукає студентів до самостійного оволодіння знаннями, уміннями і пошуку професійно-значущих рішень у співпраці.

У статті описується суть, особливості організації та проведення методичних інтерактивних майстерень з курсу «Методика навчання іноземних мов» з урахуванням положень французької групи нової освіти ЖФЕН як засобу формування soft skills. Етапи методичної майстерні, що описується, містять приклади завдань з використанням різноманітних технологій критичного мислення, які надають можливість майбутнім вчителям іноземної мови продемонструвати власний рівень soft skills, оцінити його та, за необхідності, скорегувати шляхи його удосконалення. В статті описуються перспективи подальших досліджень в означеному напрямку.

Ключові слова: професійна підготовка, soft skills, універсальні та специфічні soft skills, методична майстерня, методична рефлексія, інтегративно-інтерактивна модель.

Larysa KALININA

Candidate of Pedagogic Sciences, Professor at the Department of Crosscultural Communication and Foreign Language Education, Ivan Franko Zhytomyr State University, Velyka Berdychivska str., 40, Zhytomyr, Ukraine, 10014

ORCID: 0000-0002-1106-7329

Valentyna PAPIZHUK

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor at the Department of Crosscultural Communication and Foreign Language Education, Ivan Franko Zhytomyr State University, Velyka Berdychivska str., 40, Zhytomyr, Ukraine, 10014

ORCID: 0000-0002-8684-6116

Nataliya PROKOPCHUK

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor at the Department of Crosscultural Communication and Foreign Language Education, Ivan Franko Zhytomyr State University, Velyka Berdychivska str., 40, Zhytomyr, Ukraine, 10014

ORCID: 0000-0001-6609-8109

To cite this article: Kalinina, L., Papizhuk, V., Prokopchuk, N. (2022) Interaktyvna metodychna maysternya yak zasib formuvannya soft skills u profesiyniy pidhotovtsi maybutn'oho vchytelya inozemnoyi movy [Interactive methodical workshop as a means of soft skills formation in the professional training of a future foreign language teacher]. *Acta Paedagogica Volynienses*, 1, 73–80, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2022.1.2.12>

**INTERACTIVE METHODOLOGICAL WORKSHOP
AS A MEANS OF SOFT SKILLS FORMATION IN THE PROFESSIONAL TRAINING
OF A FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHER**

The article in question deals with the problems of future foreign language teachers' professional development in the higher institutions. The authors find it necessary to consider soft skills as an important component of future teachers' professional competency.

The article contains the results of the questionnaire held in the Institute of Foreign Philology of the Zhytomyr Ivan Franko university thorough analysis of which enabled the authors to determine the factors preventing from the effective development of future teachers' soft skills. The article contains a table of universal and specific for a foreign language teacher soft skills selected by the authors.

The study of foreign and Ukrainian scientists' points of view on the problem of soft skills' formation and development convinced the authors of the importance and the necessity of these skills formation during future teachers' professional development in the university.

It is expedient in the authors' opinion to realize the development of future foreign language teachers' soft skills on the basis of an integrative-interactive model which will stimulate the students for independent organization of knowledge and search for professional decisions in cooperation.

The organization of such methodological interactive workshops on the principles of French Group of New Education is being described. Each stage of such a workshop is illustrated with the examples of the creative tasks and critical thinking techniques which enable future teachers to demonstrate their levels of soft skills formation, to evaluate them and, if necessary, to plan the ways of their improvement. The article describes the prospects for further research in this area.

Key words: professional development, soft skills, integrative-interactive model, interactive methodological workshop, methodological reflection.

Постановка проблеми. Наявні сьогодні виклики соціуму, любої професійної сфери потребують від закладів вищої освіти (ЗВО) підготовки конкурентоспроможних спеціалістів, здатних до будь-якого виду комунікації – соціальної, професійної, між-особистісної, до співпраці і вирішенню конфліктів, соціальної мобільності, толерантної взаємодії з суспільством, колективом, друзями, сім'єю тощо.

Світу безперервного новаторства необхідні творчі люди, що долають кордони середніх можливостей, активні та підприємливі.

Сучасна політика в царині вищої освіти визначає стратегічні орієнтири педагогічної освіти, спрямовані на запити суспільства та майбутніх роботодавців, стосовно високої якості підготовки випускника ЗВО.

В зв'язку з реформою середньої школи, в світлі концепції Нової української школи посилюється запит саме на таких креативних, нестандартно мислячих вчителів, готових швидко й гнучко реагувати на умови, що змінюються, та творчо вирішувати професійні педагогічні завдання. Країні потрібні вчителі, які глибоко володіють психолого-педагогічними знаннями, що розуміють особливості школярів XXI покоління, чуйні та сприйнятливі до їх інтересів, та здатні допомогти учням знайти себе у майбутньому, стати самостійними впевненими у собі людьми.

Світовий досвід професійної підготовки спеціалістів любого профілю, в тому числі і вчителя, орієнтується на формування в єдності двох видів вмінь: «твердих» (hard skills) та «гнучких» (soft skills).

Наш більш, ніж тридцятирічний досвід роботи у ЗВО виявив, що викладачі іноземної мови та інших дисциплін філологічного напрямку більш сконцентровані на hard skills, які передбачають формування *загальнопрофесійних і вузькопрофесійних компетентностей*.

Випускники ЗВО можуть з легкістю продемонструвати власні **hard skills**, використовуючи професійні знання, вміння та навички, отримані під час навчання у ЗВО або самостійно під час неформальної освіти. Саме ці вміння потрібні для вирішення конкретних завдань професійного характеру. Вони, як правило, є стійкими і входять до складу кваліфікаційних характеристик, в той час, коли soft skills потребують більших зусиль та праці. Саме тому їх формування відбувається повільніше. Разом з тим, наш досвід переконує в тому, що в професійній діяльності специфічні soft skills допомагають випускникам ЗВО пом'якшити та оптимізувати процес адаптації в реальних умовах після його закінчення, тим самим забезпечуючи власну соціальну та професійну мобільність.

Більш того, професія вчителя є публічною, оскільки з приводу своєї професійної діяльності вчителі спілкуються не тільки зі своїми учнями, а й їхніми батьками, колегами по роботі, представниками різноманітних організацій, дотичних і недотичних до освіти.

В руслі зазначеного, формування soft skills як компоненту професійної підготовки майбутнього вчителя стає першочерговим завданням ЗВО. Виконати це завдання, на наш погляд,

неможливо без розуміння специфіки згаданих умінь, способів їх формування та особистої демонстрації під час педагогічного процесу. Тому **метою** статті є спроба показати можливості формування soft skills майбутніх вчителів іноземної мови під час методичних інтерактивних майстерень.

Аналіз наукових публікацій останніх років, зокрема робіт *О.В. Барінової, Н.А. Длугунович, Є.С. Гайдученко, К.О. Коваль, Т.Л. Кожушкіна, Ф.Г. Нагорної, Ю. Портланд, J.J. Heckman, I. Kantz, L.H. Lippman, R. Ryberg, R. Carney, A. Kristin* та інших дослідників свідчить про різноманіття точок зору стосовно феномену «soft skills»: «поведінкові навички, від яких залежить ефективність організації та продуктивність праці команди» (Igumnova, 2019); «навички психологічної готовності студентів до дорослого життя» (Koval, 2015); «пріоритетні навички, що допомагають вирішувати різні завдання і працювати з іншими людьми, які впливають на професійне становлення особистості, кар'єрний розвиток та самореалізацію в сучасних умовах ринку праці.» (Nagimova, 2020); «м'які навички», що сприяють успішній самореалізації та досягненню професійного успіху» (Portland, 2019); «навички, які дозволяють знаходити спільну мову з іншими людьми, налагоджувати і підтримувати з ними зв'язки, а також вміти доносити свої думки» (Horkovaja, Kozlovskij, 2019); «це додаткова, допоміжна мова замовника спеціалістів з ВЗО, що готує спеціалістів з якостям, заданими замовником, з певним набором soft skills (Barinova, 2014) тощо. Оксфордський словник визначає «soft skills» як «особисті якості, які дозволяють ефективно і гармонійно взаємодіяти з іншими людьми» (Oxford English Dictionary, 1989, p. 624), як «комплекс неспеціалізованих, важливих для кар'єри надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь в робочому процесі, високу працездатність і є наскрізними, тобто не пов'язаними з конкретної предметною областю» (Dobrovolska, Saprykina, Derkach, 2020).

«Надпрофесійність» soft skills підкреслюється і в дослідженні «Форсайт компетенцій 2030» (Andreeva, 2017). Це універсальні та важливі вміння для професіоналів різних галузей, оскільки володіння ними дозволяє підвищувати ефективність роботи в своїй професійній сфері,

а також дає можливість переходити в інші сфери професійної діяльності, зберігаючи свою затребуваність (Heckman, Kautz, 2012).

Виклад основного матеріалу. Сумуючи різні точки зору, можна дійти висновку про універсальність вказаних умінь, які мають надпрофесійний характер і є ресурсом будь-якої людини, незалежно від її спеціальності, належності до певної соціальної групи, і які використовуються нею/ним у процесі комунікації з іншими людьми. Проте, вчитель іноземної мови, будучи ретранслятором іншомовної культури для своїх потенційних учнів, а також мовною особистістю, яка здатна брати участь у діалозі культур, повинна мати ще специфічні soft skills, необхідні і достатні для спілкування з іншомовною аудиторією. Наведемо виокремлені нами дві групи soft skills у наступній таблиці 1.

У результаті анкетування та опитування викладачів (62 респондента) та майбутніх вчителів англійської мови (102 респонденти) НІ іноземної філології Житомирського державного університету імені Івана Франка були виявлені протиріччя між розумінням значущості та затребуваності soft skills з одного боку, і недостатньої сформованістю фахових вмінь при професійній підготовці вчителів з іншого. Обидві категорії опитаних нами респондентів (100%) висловилися за необхідність оволодіння

soft skills у стінах ЗВО, а також були єдині в думці щодо труднощів їх формування.

Проведений аналіз ситуації уможливив визначення деяких **факторів**, які перешкоджають ефективному формуванню soft skills, що, на нашу думку, заключається у наступному:

- надмірна теоретизація психолого-педагогічних дисциплін, що веде до відриву від практики шкільного навчання;
- зведення викладання вказаних дисциплін виключно до педагогічної діяльності, замість розширення її соціально-педагогічної складової;
- обмеженість можливості практичної демонстрації різних soft skills, і як результат – порушення балансу між теоретичною та практичною професійною підготовкою майбутніх вчителів;
- відсутність чіткої результативної діагностики рівня сформованості soft skills, яка б дозволяла майбутнім вчителям бачити свої недоліки і планувати шляхи їх усунення;
- епізодичне використання інтерактивних освітніх технологій на практичних заняттях з іноземної мови, які дають можливість працювати в групах;
- недостатнє використання прийомів активного навчання (дебатів, диспутів, дискусій тощо), під час яких студент міг би набути досвід реальної взаємодії учасників та організаторів і реалізувати soft skills.

Таблиця 1

Soft Skills майбутнього вчителя іноземної мови

УНІВЕРСАЛЬНІ ВМІННЯ	СПЕЦИФІЧНІ ВМІННЯ
<ul style="list-style-type: none"> • абстрактного мислення, аналізу, синтезу, узагальнення тощо; • самостійно знаходити інформацію для поповнення знань, яких не вистачає, і самостійно використовувати її для вирішення педагогічних завдань; • працювати у різних режимах – парних, малогрупових, командами – для здійснення міжособистісного спілкування і навчання в співпраці; • спілкуватися з людьми, які не розуміються на певній спеціальності (батьками тих, хто навчається, правоохоронними органами тощо); • визначати траєкторію власного саморозвитку та навчання впродовж життя; • критичного мислення, яке дозволить ефективно вирішувати конфлікти та приймати рішення; • управляти власними емоціями, абстрагуватися від особистісних симпатій/ антипатій; • створювати групи, команди, і за необхідності ставати їхнім лідером. 	<ul style="list-style-type: none"> • встановлювати контакти з представниками інших культур; • ініціювати іншомовне спілкування; • підтримувати та завершувати іншомовну дискусію з урахуванням норм іншомовної культури; • грамотно використовувати моделі вербальної і невербальної комунікативної поведінки під час спілкування з іншомовним співрозмовником; • переконливо та доступно доносити власну точку зору до представників іншої культури; • демонструвати розуміння та повагу до представників іншої культури; • використовувати мовленнєвий етикет, який використовують носії мови, при обговоренні професійної теми; • описувати та інтерпретувати культурні розбіжності в рідній та іншомовній культурах під час спілкування; • Встановлювати особистісну та професійну взаємодію під час іншомовного спілкування; • Створювати умови для іншомовного спілкування та дотримуватися їх; • Зацікавити співрозмовників власним досвідом, професійними інтересами та викликати бажання їх обговорювати.

Отримані результати дослідження переконують нас в необхідності відмови від *транслятивної* (лекційно-семінарської) моделі професійної підготовки вчителів і переходу до *інтегративно-інтерактивної моделі*. Наш досвід роботи свідчить про ефективність використання саме інтегративно-інтерактивної моделі у формуванні *soft skills*, під час якої студентам не передаються готові знання і навички, а їх спонукають до самостійного пошуку професійно значущих рішень у співпраці з іншими студентами за допомогою різноманітних креативних завдань. У такому випадку, майбутні вчителі отримують можливість інтеграції власних набутих загальних ресурсів неформальної освіти та інших навчальних дисциплін в пошуку нових знань, їх розвитку і трансформації в практичні навички та уміння.

В НІІ іноземної філології ЖДУ імені І.Франка у формуванні *soft skills* на основі вищевикладеної методики широко використовується потенціал дисциплін, що вивчаються, у поєднанні з неформальною освітою та позааудиторною виховною роботою. У полі нашого інтересу лежить професійна підготовка вчителя як публічної особистості, для якої володіння *soft skills* має особливе значення, оскільки доводиться вибудовувати свої відносини з соціальними партнерами, а також коригувати свої дії з іншими учасниками освітнього процесу і, за необхідності, виявляти свої лідерські якості при презентації власних педагогічних ідей і методики навчання. Лише маючи хороший рівень *soft skills*, майбутній вчитель буде здатним сформулювати їх у своїх потенційних учнів. Розглянемо можливості формування *soft skills* на прикладі ключової для вчителя дисципліни «Методика навчання іноземних мов» докладніше.

Практика свідчить, що найефективнішою формою інтегративно-інтерактивної моделі професійно-педагогічної підготовки вчителя з метою формування *soft skills* є *методична майстерня*, яка побудована на основі педагогічних майстерень, що передбачені французькою групою нової освіти ЖФЕН. Головна відмінність запропонованих методичних майстерень від інших форм навчання полягає в її інтерактивному характері, що дозволяє студентам працювати в групах, виходячи з їх здібностей, переваг, власного досвіду, з можливістю методичної рефлексії і самокорекції.

Сутність методичних майстерень, які ми пропонуємо, - це поєднання професійно-значущих вмінь *hard skills* з *soft skills* на основі реальних або умовно-реальних педагогічних ситуацій

спілкування, у яких майбутній вчитель зможе активно і творчо користуватися двома видами вмінь, як своїм здобутком. Такі умови не тільки розкривають до кінця творчий потенціал кожного студента, але й надають йому/їй відчуття власної самостійності, впевненості та здатності позитивно впливати на співрозмовників. Для таких майстерень *характерним є*:

- позитивне ставлення один до одного;
- сприйняття кожного члена групи, як рівного собі;
- самостійна побудова навичок та вмінь методом критичного ставлення до висловлювань інших;
- врахування плюралізму думок, підходів та їх урахування у конструюванні власних висловлювань;
- шанобливе толерантне ставлення до думок, варіантів рішення проблеми інших;
- можливість навчатися один у одного та позичати досвід колег по групі.

Проте, *алгоритм роботи* в творчих інтерактивних методичних майстернях, які побудовані на основі положень ЖФЕН, був змінений нами стосовно мети нашого дослідження. Зупинимося на розгляді запропонованих нами елементів детальніше.

І елемент – Індукція – початок майстерні, який мотивує та стимулює комунікативну, пізнавальну та творчу діяльність студентів. В сучасній педагогічній літературі з цієї мети пропонується технологія мозкового штурму. Для реалізації мети нашого дослідження в якості індуктора, який може викликати потік асоціацій та відчуттів, ми використовуємо проблемні методичні задачі, які вирішуються усіма учасниками спілкування в режимі “The Whole Group” з використанням вербальних, аудіо та аудіовізуальних опор. Розроблені нами проблемні методичні завдання являють собою типові проблемні ситуації, які моделюють процес навчання іноземної мови в школі, аналіз та рішення яких можливе при інтеграції студентами всіх наявних знань, застосуванні логічних прийомів пізнання, евристичного пошуку, тобто використання *hard skills*. Разом з тим, обговорення ситуації та пошук шляхів її вирішення в режимі інтерактивної роботи усією групою потребують використання *soft skills*, а саме прояв ініціативи, реакції на висловлювання інших, наведення доказів власної точки зору тощо.

Наведемо вербальний приклад такої задачі. *A teacher plans to develop dialogical competence in the 8th grade. He selected a partner for each learner and formulated the task: “In pairs discuss*

your experience in travelling”. Having noticed that the students have difficulties composing their own dialogues, the teacher decided to help them: “Ask your friend where he has travelled this year”, “Say if you like to travel” and so on. But it didn’t help much. Some students look bewildered, some show no interest in performing their dialogues, others only shrug their shoulders.

Why did such a situation occur in the English classroom? What prevented the teacher from realizing the aim of the lesson? What would you do if you were in the teacher’s shoes?

II елемент алгоритму – Антиципація- був введений нами з метою антиципації наявного досвіду студентів у вивченні іноземної мови. Кожному студентові надавалася можливість поділитися власним досвідом з оволодінню діалогічної компетентності у закладах загальної середньої освіти (ЗЗСО). Наприклад: *Looking back on your school years, say how you were taught to make up dialogues.*

III елемент – Соціоконструкція – в нашій методиці формування soft skills мала на меті використання творчих завдань різного типу з теми методичної майстерні у парному або мікрогруповому режимах для оволодіння новим матеріалом у співпраці. Коментуючи, аналізуючи відоме і невідоме, узагальнюючи та систематизуючи самостійно здобуті професійно-значущі знання, майбутні вчителі напрацьовують звичку вислуховувати думки, судження, точки зору один одного, поділяти їх або протиставляти їм власні ідеї, що ї є доказом певного рівня сформованості soft skills.

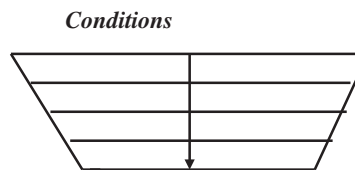
Наприклад: *In pairs use the parallel reading technique, discuss the definitions of a dialogue by different scientists. Single out their common features and come up with your own definition.*

<p>Діалогічне мовлення (ДМ) – це процес мовленнєвої взаємодії двох або більше учасників спілкування. У межах мовленнєвого акту кожен з учасників по черзі виступає як мовець (ініціатор спілкування – адресант) і як слухач (партнер по спілкуванню – адресат). (Nikolaeva, 2013)</p>	<p>“The term “dialogue” is intended to imply a deeper level of analysis or explanation than that which concerns itself only with the surface meaning of talk as isolated expressions made by individuals. When we talk about dialogue, we are talking about the joint enterprise of talk, as a cumulative (building up over time) activity which is aimed at some purpose or other!” (Електронний ресурс: http://orbit.educ.cam.ac.uk/wiki/Teaching_Approaches/Dialogue)</p>
---	--

2. *In groups use “The Association Ladder Technique”, think and decide on conditions*

necessary for successful developing dialogical competence.

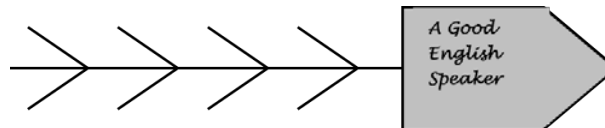
Conditions

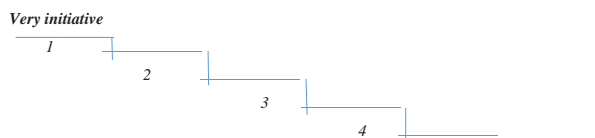
IV елемент – Соціалізація – являє собою порівняння того, що зроблено в кожній групі, обговорення всіх точок зору, ідей та варіантів і співвідношення власної діяльності кожного члена майстерні з діяльністю інших. Під час роботи в парах чи малих групах, командах, всією групою при професійному обговоренні створених продуктів практикуються soft skills на проміжному, а потім і кінцевому результаті у різних методичних контекстах.

Наприклад: 1. *In the whole class familiarize yourself with the ideas suggested by each group. Discuss and generalize characteristics of a good English speaker on the basis of Fishbone Technique.*

What Makes a Good English Speaker

2. *Come back to your groups of 5 members and analyze the final version of your Good English Speaker. Using ranking technique elicit 5 important priorities. Present them to your class and ground your choice.*

V елемент – Розрив-прозріння – усвідомлення важливості оволодіння soft skills та бачення власного рівня їх сформованості. Майбутній вчитель іноземної мови як мовна особистість розуміє необхідність оволодіння специфічними для його професії soft skills, які дозволяють йому/їй брати участь в обговоренні сучасних методів та технологій навчання іноземної мови не лише в своїй групі в університеті, а й під час участі в міжнародних

науково-практичних конференціях, тренінгах, семінарами, організованими Британськими видавництвами (McMillan, Pearson Education, Oxford University Press, etc.), нададуть можливість поділитися власним досвідом, результатами проведеного під час практики в школі дослідження, представити авторську розроблену технологію та довести її ефективність, а також запропонувати виконану курсову або дипломну роботу з методики навчання іноземних мов та взяти участь у науковій дискусії іноземною мовою з урахуванням всіх особливостей спілкування, притаманним носіям мови.

Останнім *VI елементом* методичної майстерні є *Методична рефлексія*, як рушійна сила саморозвитку майбутнього вчителя іноземної мови, що допомагає йому/їй усвідомити переваги та недоліки власного рівня сформованості soft skills та скорегувати свій шлях та його удосконалення. Важливим у цьому процесі є поява потреби в спо-

стереженні, звички оцінки результатів успішності розвитку soft skills як важливого компоненту професійно-методичної підготовки у ЗВО.

Висновок. З огляду на викладене у статті, можна вважати формування soft skills в професійній підготовці майбутнього вчителя іноземної мови важливим своєчасним завданням вищих закладів освіти. Крім того, наші дослідження довели доцільність формування soft skills у поєднанні з hard skills під час інтерактивних методичних майстерень.

Перспективи подальших досліджень в означеному напрямку вбачаємо у вивченні можливостей soft skills в умовах онлайн навчання з одного боку, а також інтенсивності формування специфічних для вчителя іноземних мов soft skills на заняттях з Практичного курсу основної іноземної мови та практичних заняттях з теоретичних дисциплін, які викладаються іноземною мовою.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андреева К. Форсайт компетенций 2030 и Атлас новых профессий. АСИ. Екатеринбург : Издательские решения, 2017. Т. 5. 498 с.
2. Барінова, О.В. Понятіе и сущность компетенции Барінова О.В. *NovaInfo*, 2014. № 19. URL: <https://novainfo.ru/article/1935> (дата звернення: 18.01.2022).
3. Горьковская, О.П., Козловский, Н.В., Матыкина, В.С., & Петров, А.В. «Soft SkillsS»: в поиске универсальных трактовок «гибких» навыков современных работников. *Общество. Среда. Развитие*, № 4(53), 2019, с. 20–25. URL: <https://elibrary.ru/item.asp?id=42332480> (дата звернення: 16.01.2022)
4. Длугунович Н.А. Soft skills як необхідна складова підготовки ІТ-фахівців. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. № 6(219). С. 239–242.
5. Добровольська О., Саприкіна М., Деркач Т. та ін. Навички для успішної кар'єри [курс для здобувачів освіти закладів професійної (професійно-технічної) освіти] Київ : 2020. 300 с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/02/24/Metodychni%20materialy%20kursu%20Navychky%20dlya%20uspishnoyi%20karyery_02_24.pdf (дата звернення: 28.12.2021)
6. Игумнова О.В. «Жизненные» и «гибкие» навыки обучающихся: границы применимости понятий в педагогике // Теория и практика научных исследований: психология, педагогика, экономика и управление. 2019. № 4(8). С. 25–38.
7. Коваль, К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування, *Вісник Вінницького політехнічного університету*, 2015, № 2, с. 165.
8. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О.Б. Бігич, Н.Ф. Бориско, Г.Е. Борецька та ін. / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
9. Нагимова Н.И., Багаутдинов Р.Р., Фахретдинова М.А. Развитие soft skills – компетенций молодого педагога профессиональной образовательной организации: роль и значение в профессиональной деятельности. *Современные проблемы науки и образования*. 2020. № 2. DOI: 10.17513/spno.29759. URL: <http://science-education.ru/ru/article/view?Id=29759>. (дата звернення: 20.01.2022)
10. Портланд Ю. Что такое soft skills и почему они так важны для карьеры? URL: <https://dnevnyk-uspeha.com/rabotai-karera/chto-takoe-soft-skills-i-pochemu-oni-tak-vazhnyi-dlya-karyeryi.html>. (дата звернення: 20.01.2022)
11. Технологія майстерень [Електронний ресурс] URL: https://teacher.at.ua/publ/innovacijni_tekhnologiji_navchannja/tekhnologija_majsteren/63-1-0-5912 (дата звернення: 20.01.2022)
12. James J. Heckman Hard Evidence on Soft Skills [Електронний ресурс] J. James Heckman, Tim D. Kautz // Working Paper 18121 ; National Bureau of Economic Research. June 2012. URL: <http://www.nber.org/papers/w18121> (дата звернення: 20.01.2022)
13. Oxford English Dictionary / 2nd edition. Clarendon Press, 1989. С. 624

REFERENCES:

1. Andreyeva K. (2017) Forsayt kompetentsiy 2030 i Atlas novykh professiy [Foresight of competencies 2030 and Atlas of new professions]. *Yekaterinburg : Izdatel'skiye resheniya* – Т. 5. – 498 p. (in Russian).
2. Barinova O. (2014) Ponyatiye i sushchnost' kompetentsii [The concept and essence of competence]. *NovaInfo*. № 19. Retrieved from:// novainfo.ru/article/1935. (in Russian).
3. Gor'kovaya, O.P., Kozlovskiy, N.V., Matykina, V.S., & Petrov, A.V. (2019) “Soft SkillsS”: v poiske universal'nykh traktovok «gibkikh» navykov sovremennykh rabotnikov [“Soft Skills”: in search of universal interpretations of “flexible” skills of modern workers]. *Society. Environment. Development*, №4(53), pp.20-25. Retrieved from://elibrary.ru/item.asp?id=42332480.(in Russian)
4. Dluhunovych N.A. (2014). Soft skills yak neobkhidna skladova pidhotovky IT-fakhivtsiv [Soft skills as a necessary component of training of IT specialists]/ N. A. Dluhunovych // *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*. – № 6 (219). – S. 239–242. (in Ukrainian)
5. Dobrovol's'ka O., Saprykina M., Derkach T. ta in. (2020) Navychky dlya uspishnoyi kar'yery (kurs dlya zdobuvachiv osvity zakladiv profesiynoyi (profesiyno-tekhnichnoyi) osvity) [Skills for a successful career (course for students of vocational (technical) education)] K. 300. Retrieved from: //mon.gov.ua/storage/app/media/pto/2021/02/24/Metodychni%20materialy%20kursu%20Navychky%20dlya%20uspishnoyi%20karyery_02_24.pdf (in Ukrainian)
6. Igumnova O.V. «Zhiznennyie» i «gibkiye» navyki obuchayushchikhsya: granitsy primenimosti ponyatiy v pedagogike [“Life” and “flexible” skills of students: the limits of applicability of concepts in pedagogy] *Teoriya i praktika nauchnykh issledovaniy: psikhologiya, pedagogika, ekonomika i upravleniye*. № 4(8). pp. 25–38 (in Russian)
7. Koval' K.O. (2015) Rozvytok “soft skills” u studentiv – ody z vazhlyvykh chynnykiv pratsevlashtuvannya [Development of “soft skills” in students is one of the important factors of employment] *Visnyk Vinnyts'koho politekhnichnoho universytetu*, № 2, 165 p. (in Ukrainian)
8. Nikolajeva S.Yu. (2013) Metodyka navchannya mov i kultur: teoriya I praktyka: pidruchnyk dla studentiv pedahohichnyh I klasychnykh universytetiv [Methods of foreign languages and cultures teaching: theory and practice: a textbook for students of classical pedagogical and classical universities]. *Kyiv: Lenvit*, 590 p. (in Ukrainian)
9. Nagimova N.I., Bagautdinov R.R., Fakhretdinova M.A. (2020) Razvitiye soft skills – kompetentsiy molodogo pedagoga professional'noy obrazovatel'noy organizatsii: rol' i znacheniyе v professional'noy deyatel'nosti [Development of soft skills - competencies of a young teacher of a professional educational organization: role and significance in professional activity] *Sovremennyye problemy nauki i obrazovaniya*. – № 2.; Retrieved from://science-education.ru/ru/article/view? Id = 29759 (in Russian).
10. Portland Yu (2019). Chto takoye soft skills i pochemu oni tak vazhny dlya kar'yery? [What are soft skills and why are they so important for a career?] Retrieved from://dnevnyk-uspeha.com/rabotai-karera/chto-takoe-soft-skills-i-pochemu-oni-tak-vazhnyi-dlya-kareryi.html. (in Russian).
11. Tekhnolohiya maysteren' [Technology of workshops] Retrieved from:// teacher.at.ua/publ/innovacijni_tekhnologiji_navchannya/tekhnologija_majsteren/63-1-0-5912 (in Ukrainian)
12. Heckman J, Kautz T.D. (2012) Hard Evidence on Soft Skills Working Paper 18121; *National Bureau of Economic Research*. June 2012. Retrieved from: <http://www.nber.org/papers/w18121> (дата звернення: 20.01.2022)
13. Oxford English Dictionary / 2nd edition (1989). *Clarendon Press*, P. 624.